

“Ey Nəsimi, cahanı tutdu sözün...” mövzusunda beynəlxalq elmi konfrans

Dekabrın 9-da AMEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanasında görkəmli Azərbaycan şairi İmadəddin Nəsiminin 650 illik yubileyinə həsr olunan “Ey Nəsimi, cahanı tutdu sözün...” mövzusunda II beynəlxalq elmi konfrans keçirilib. Əvvəlcə AMEA-nın Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu tərəfindən şairin yaradıcılığına həsr olunan sərgi nümayiş etdirilib. Ədəbiyyat İnstitutunun təşkilatçılığı ilə keçirilən konfransda AMEA-nın prezidenti, akademik Ramiz Mehdiyev, Rusiya, Özbəkistan, Tacikistan və Türkiyədən nümayəndələr iştirak ediblər.

Tədbiri giriş sözü ilə AMEA-nın vitse-prezidenti, Ədəbiyyat İnstitutunun direktoru, akademik İsa Həbibbəyli açaraq Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə 2019-cu ilin ölkəmizdə “Nəsimi ili” elan edilməsini böyük mütəfəkkirin yaradıcılığına verilən yüksək dəyər və ehtiramın göstəricisi olduğunu bildirib. Qeyd edib ki, məhz bu sərəncamın icrası istiqamətində respublikamızda və onun həüdudlarından kənarda şairin yubileyi münasibətilə silsilə tədbirlər keçirilib, o cümlədən AMEA-da Nəsimi ilə bağlı müxtəlif konfranslar, elmi sessiyalar təşkil edilib, şairin əsərləri 11 dildə nəşr olunub və alimlərimiz həmin əsərlərə müqəddimə və şərhlər yazıblar. Akademik İ.Həbibbəyli konfransda xarici və yerli alimlərin, tanınmış ziyalıların iştirakını da Nəsimiyə xalq sevgisinin təzahürü kimi dəyərləndirib.

Akademiyanın vitse-prezidenti vurğulayıb ki, ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən Nəsimi irsinin sistemli tədqiqi və təbliği, xatirəsinin əbədiləşdirilməsi istiqamətində mühüm addımlar atılıb. Ümummilli liderin təşəbbüsü ilə Nəsiminin anadan olmasının 600 illik yubileyi UNESCO-nun tədbirlər siyahısına daxil edilib və 1973-cü ildə beynəlxalq səviyyədə qeyd edilib. Dahi şairin irsi ilə bağlı geniş araşdırmalar aparılıb, Nəsiminin Bakıda heykəli ucaldılıb, onun fəlsəfəsini işıqlandıran bədii film çəkilib, əsərləri ana dilində kütləvi nəşr olunub. Məhz həmin illərdə görülmüş tədbirlər nəticəsində bütün dünyaya Nəsiminin Azərbaycan şairi olması nümayiş etdirilib.

“Nəsimi bütün Şərq miqyasında tanınan, ölkəmizin üfüqlərini onun sərhədlərindən uzaqlara apara bilən qüdrətli Azərbaycan şairi

və mütəfəkkiridir” - deyən akademik İ.Həbibbəyli cari ildə AMEA-da Nəsimi yaradıcılığına həsr olunan 19 kitabın çap edildiyini, daha bir neçə əsərin nəşrinin isə nəzərdə tutulduğunu vurğulayıb. Qeyd edib ki, AMEA-nın nəsimişünaslığını təşkil edən bu kitablar üçün səciyyəvi cəhətlər Nəsimi fəlsəfəsinin dahi şairin mənsub olduğu xalqın milli-mənəvi dəyərləri ilə birgə təqdim olunmasıdır: “Aparılan son tədqiqatlar fonunda Nəsimi irsini bir daha dəyərləndirmək və onun əzəmətli obrazını yenidən canlandırmaq mümkündür”.

Nəsimi şeiriyyatını Nizami Gəncəvidən sonrakı və Məhəmməd Füzulidən əvvəlki dövrün ən böyük ədəbiyyat zirvəsi adlandıran İ.Həbibbəyli qeyd edib ki, kamil insan konsepsiyasının yaradıcısı olan şair öz yaradıcılığında insanın mənəvi cəhətdən təkmilləşməsinə cəmiyyətin inkişafının əsası kimi təbliğ edib.

Böyük mütəfəkkirin ideyalarının müasir dövrdə də davam etdirildiyini deyən AMEA-nın vitse-prezidenti yeni nəsillərin insanın mənəvi təkmilləşməsi istiqamətində tərbiyə edilməsində Nəsimi irsinin xüsusi rolunu qeyd edib. O, ədəbin həyatının faciəvi sonluğunun onun kamil insan uğrunda mübarizə aparan şair-qəhrəman kimi özünütəşdidinin ifadəsi olduğunu diqqətə çatdırıb.

Sonda İ.Həbibbəyli konfransın 2019-cu il ərzində AMEA-da Nəsimi irsinin tədqiqi və təbliği ilə bağlı görülmüş işlərin yekunu olduğunu vurğulayıb, tədbirin işinə uğurlar arzulayıb.

Plenar iclasda Nizami Gəncəvi adına Milli Azərbaycan Ədəbiyyatı Muzeyinin direktoru, akademik Rafael Hüseynov bildirib ki,

Nəsimi Azərbaycan və Şərq ədəbiyyatı ilə yanaşı, bütün dünya ədəbiyyatının ən cəsarətli şairlərindən hesab olunur. Nəsiminin yenilməz bir şəxsiyyət olduğunu, bütün əzab-əziyyətlərə rəğmən öz yolundan dönmədiyini söyləyən akademik şairin həqiqət carçısı kimi ədəbiyyat tarixində iz qoyduğunu deyib.

R.Hüseynov Nəsiminin yaradıcılığının ilk dəfə 1926-cı ildə Salman Mümtaz tərəfindən Azərbaycan oxucusuna təqdim olunduğunu, şeirlərinin kitab şəklində dərc etdirildiyini diqqətə çatdırıb. O, eyni zamanda, orta əsrlərdə Nəsiminin şeirlərinə çəkilmiş 20-yə yaxın miniatürün əldə edilərək həmin kitabda dərc olunduğunu vurğulayıb. Əlavə edib ki, nəsimişünaslığın böyük yolu məhz S.Mümtazın araşdırmalarından başlayır.

“Nəsimi yeganə Azərbaycan şairidir ki, dünyanın ən böyük elm, mədəniyyət, təhsil təşkilatı olan UNESCO tərəfindən yubileyi üç dəfə (1973-cü ildə anadan olmasının 600, 2017-ci ildə vəfatının 600, 2019-cu ildə isə anadan olmasının 650 illik yubileyi) qeyd olunub. Tarixboyu müxtəlif tədqiqatçılar tərəfindən görkəmli şair Nəsiminin Şamaxı, Bakı və Təbriz, Gəncə və Dərbənddə anadan olmasına dair fikirlər irəli sürülsə də, həqiqətlərin dünyaya çatdırılmasında ümummilli lider Heydər Əliyevin əvəzsiz xidmətləri olub. Ulu öndərin qətiyyəti sayəsində Nəsiminin Azərbaycan şairi olması məntiqi dəlillərlə sübut olunub”, - deyər R.Hüseynov qeyd edib.

Sonda akademik R.Hüseynov Birinci vitse-

prezident Mehriban Əliyevanın təşəbbüsü ilə dahi şair İmadəddin Nəsiminin 650 illik yubileyinə həsr olunmuş ağacəkmə aksiyasında ölkəmizin bütün regionlarında ümumilikdə 650 min ağacın əkilməsi aksiyasını yüksək qiymətləndirib, əkilən ağacların Nəsimi fəlsəfəsi kimi uzun illər yaşayacağına əminliyini ifadə edib.

AMEA-nın Şərqşünaslıq İnstitutunun direktoru, akademik Gövhər Baxşəliyeva “Nəsimi irsinin tədqiqi və müasirlik” mövzusunda çıxış edib.

Gövhər Baxşəliyeva bildirib ki, dövlət başçısı tərəfindən 2019-cu ilin Azərbaycanda “Nəsimi ili” elan olunması ölkəmizdə yüksək ideallara, mənəvi həyata, mədəniyyətə, şeirə, sənətə, onların inkişafına nə qədər böyük diqqət yetirildiyinin təzahürüdür. “Nəsimi ili” ölkəmizdə nəsimişünaslığın inkişafına, böyük mütəfəkkirin irsinin, şairin ideallarının populyarlaşmasına böyük təkan verərək, yeni-yeni kitab, monoqrafiya və sənət əsərlərinin yaranmasını stimullaşdırır.

Akademik qeyd edib ki, Nəsimi – böyük humanist şair, insanı ilahiləşdirən, onu ucaldan bənzərsiz şeirlərin müəllifi, Azərbaycan dilinin formalaşmasında müstəsna rol oynamış şairimizdir. Yaradıcılığının ideya-mövzu və bədii-estetik cəhətləri, bütövlükdə poetikası şairi orta əsrlərin ən qüdrətli söz və fikir sərrafları ilə bir cərgəyə qoyur. Nəsiminin azad ruhu, cəsarəti, həqiqətpərəstliyi, qorxmazlığı, orta əsrlər qaragüruhunun

bütün sahələrdə tüğyan etdiyi bir dövrdə nadanlığa, cəhalətə qarşı “ənə-l-həq” deyən insanın möhtəşəm üsyanıdır. Nəsimi yaradıcılığının mübarizliyi, haqqı bütün varlığı ilə müdafiə etməsi, nahaqqa qarşı son damla qanına qan vuruşması böyük, möhtəşəm nümunə olaraq bütün xalqımıza, ilk növbədə, gənc nəsliyə öz müsbət təsirini göstərir.

“Nəsimi irsinin dəyəri və əhəmiyyəti isə üç amillə - Nəsiminin yaradıcılığının sosial-fəlsəfi və ümumbəşəri mahiyyəti, onun insan mərkəzli düşüncəsi, etnik və dini fərqlərin fəvqündə dayanaraq bəşəri vəhdəti tərənnüm etməsi, Nəsimi şeirinin yüksək poetik səviyyəsi və bədii təsir gücü və şairin ədəbi dil tariximizdə müstəsna rolu və xidmətləri ilə bağlıdır”, - deyər G.Baxşəliyeva qeyd edib.

Özbəkistan Elmlər Akademiyası Ədəbiyyat, Dil və Folklor İnstitutunun əməkdaşı Erqas Oçilov, Tacikistan Dövlət Dillər İnstitutunun dosenti, Ruxsona Vasiyeva, Rusiya Fəlsəfə Cəmiyyətinin beynəlxalq məsələlər üzrə vitse-prezidentinin müavini, fəlsəfə üzrə elmlər doktoru Ariz Gözalov, Ədəbiyyat İnstitutunun şöbə müdiri, filologiya üzrə elmlər doktoru, dosent Fəridə Əzizova və başqaları Nəsiminin yaradıcılığından söz açıb, dahi şairin zəngin irsinin Azərbaycan xalqının bədii-fəlsəfi fikir tarixində müsbət rol oynadığını qeyd ediblər.

Konfrans işini bölmə iclasları ilə davam etdirib.